

“Lale Film Stüdyolarında Seslendirilmiştir”: Necip Sarıcı ile Türk Sinemasında Seslendirme Üzerine Bir Görüşme

Geliş Tarihi/Received: 30.11.2021
Kabul Tarihi/Accepted: 10.02.2022

Doç. Dr. Mehmet IŞIK
Mardin Artuklu Üniversitesi, GSF
Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü
mehmet.isik35@yahoo.com
ORCID: 0000-0002-1682-2610

Dr. Öğr. Üyesi Emre AŞILIOĞLU
Mardin Artuklu Üniversitesi, GSF
Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü
emre.asilioglu@hotmail.com
ORCID: 0000-0002-4857-0657

ÖZ

Necip Sarıcı, Türk Sinemasının en önemli isimlerinden biridir. 1949 yılında, henüz on beş yaşındayken, makinist çırağı olarak girdiği sinemaya yetmiş yılı aşkın süredir hizmet etmeye devam etmektedir. Üç yüz elliden fazla filmi seslendirmiş, bu filmlerin seslerini kaydetmiş ya da ses mühendisi olarak altyapısını düzenlemiştir. Bunun yanı sıra yapımcılık ve yönetmenlik koltuklarına da oturmuştur. 1979 yılında Lale Film'i satın alarak değerli arşivinin korunmasını sağlamıştır. Bu görüşme hem Sarıcı'nın zengin geçmişine hem de onun anlatımıyla Türk Sinemasında seslendirme üzerine odaklanmaktadır.

Işık, M. ve Aşlıoğlu, E. (2022). “Lale Film Stüdyolarında Seslendirilmiştir”:
Necip Sarıcı ile Türk Sinemasında Seslendirme Üzerine Bir Görüşme.
ARTS: Artuklu Sanat ve Beşeri Bilimler Dergisi, 7, 235-251.

“Voiced at Lale Film Studios”: An Interview with Necip Sarıcı on Dubbing in Turkish Cinema

ABSTRACT

Necip Sarıcı is one of the most important names of Turkish Cinema. He entered the cinema as a machinist's apprentice in 1949, when he was only fifteen years old, and has been serving for more than seventy years. He has voiced more than three hundred and fifty films, recorded the sounds of these films or arranged the infrastructure of films as a sound engineer. In addition, he has also sat in the production and directing chairs. By purchasing Lale Film in 1979, he has ensured the preservation of its valuable archive. This interview focuses on both Sarıcı's rich past and the journey of voice acting in Turkish Cinema with his narration.

Başlarken...¹

Ali Can Sekmeç'in 2012 yılında Antalya Kültür Sanat Vakfı tarafından yayımlanan *Büyülü Fener Bekçisi: Necip Sarıcı* kitabında da söz ettiği gibi Necip Sarıcı, 10 Eylül 1934 tarihinde İstanbul, Kasımpaşa'da, Yahya Kâhya Mahallesi'nde doğdu. Babası İbrahim Bey, Kastamonu'da doğmuş, Dünya Savaşı yılları boyunca farklı cephelerde savaşmış, savaş bittikten sonra da 1923 yılında İstanbul'a yerleşerek bir berber dükkânı açmıştı. Annesi Memnune ise Sivaslı kazancı ustası ile Trabzonlu bir annenin tek çocuğudur. Necip, dört çocuklu Sarıcı ailesinin üçüncü çocuğu olarak dünyaya gelir. Kendisinden büyük Sabahat ve Necla adlarında iki ablası, bir de Nuran adında küçük kız kardeşi vardır. Nuran'ı 1938 yılında küçük yaşta kaybeder. Ablalarının yakın arkadaşı ve baba tarafından akrabası Gülistan Güzey, onun sinemaya yönelmesinde etkili olur. Altı yaşından itibaren sinemaya gitmeye başlar ve zamanla sinema onun için en büyük tutku haline gelir. İlk öğrenimini Beyoğlu Altıncı İLKokulu'nda tamamlayan Necip Sarıcı, 1942 yılında babasının ölümünün de etkisiyle okula devam edemez, aile bütçesine katkıda bulunmak için çalışmaya başlar. Hırdavatçılık, badanacılık, gazete ve simit satma gibi işler yapar.

İzmir'de yaşayan ablasının ve eniştesinin daveti ile 1949 yılında henüz 15 yaşındayken İzmir'e gider. Burada Türk Sinemasının önemli isimlerinden Cemil Filmer'in baş makinistlerinden Mustafa Ekler'in yanında çırak olarak çalışır. Sinema tekniğinin inceliklerini öğrenmeye başlar. Dört yıl İzmir'de sinemalarda çalıştıktan sonra, 1953'te kendi deyimiyle "İzmir'den kendimi mezun eder" ve çırak olarak geldiği İzmir'den usta olarak İstanbul'a ailesinin yanına döner.

Gülistan Güzey'in referansı ile AND Film platosunda Turgut Demirağ'ın yanında film kontrolörü olarak çalışmaya başlar. İki sene kadar burada çalıştıktan sonra 1956 yılında askere gider. Askerlik dönüşünde Lale Film'in açtığı sınavda başarılı olarak burada işe başlar. 1973 yılında kendi deyimiyle "kavgasız tazminatsız iş kurarak" kadar on yedi yıl boyunca Lale Film'de çalışır.

Aynı yıl Hulki Saner'in Bomonti'deki laboratuvarını satın alarak kendi stüdyosunu açar. Yeşilçam'ın Ertem Eğilmez, Atıf Yılmaz, Memduh Ün gibi önemli isimlerinin kendisiyle çalışmayı tercih etmesiyle ismi bir otorite haline gelen Necip Sarıcı, 1979 yılında Lale Film'i satın alır. Adını değiştirmez ve "Yeni Lale Film" adıyla 2010 yılına kadar faaliyetlerini devam ettirir. Bu tarihten sonra ticari faaliyetleri

¹ Bu görüşmenin kayda alınmasında emeği geçen Mardin Artuklu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü lisans programı öğrencileri Rojda Ezgi Oral ve Heybet Aktay'a teşekkür ederiz.

sonlandırır.

Necip Sarıcı sinemanın neredeyse her alanında üretim yapmış, Türk Sinemasının en önemli isimlerinden birisidir. Üç yüz elliden fazla filmi seslendirmiş, bu filmlerin seslerini kaydetmiş ya da ses mühendisi olarak altyapısını düzenlemiştir. Bunun yanında *Kuyu* (1968), *Kara Gün* (1971), *Yusuf ile Kenan* (1973), *Kırk Bir Aşk Hikayesi* (1981), *Ah Güzel İstanbul* (1981), *Bir Düğün Masalı* (1993), *Çökertme* (1997) gibi önemli filmlerin yapımcılığını *Dua Taneleri: Tespîh* (2006) ve *Dublaj Tarihi* (2007) gibi önemli belgesellerin yönetmenliğini üstlenmiştir. Elindeki zengin sinema arşivinin bir kısmını İlker İnanoğlu müzesi ile paylaşan kalan kısmını da hiçbir kurum kuruluştan destek almaksızın kendi deyimiyle “sadece sinema aşkıyla finanse ederek” koruyan Necip Sarıcı, yazdığı kitaplar ile genç nesillere Yeşilçam’ı ve Türk Sinemasında sesin uzun yolculuğunu anlatmaktadır.

Sinema ile nasıl tanıştınız, ilk karşılaşmanızı dinleyebilir miyiz?

Sinema ile tanışmam çocukluğumun geçtiği Kasımpaşa’da oldu. Hayatımdaki ilk filmi sessiz olarak Kasımpaşa’da, Geyikli Sineması’nda seyrettim. Muhtemelen beş veya altı yaşlarında olmam gerekiyor. Tam hatırlamıyorum ama bir Şarlo filmi olabilir. Salon çocuklarla dolu olduğu için çok gürültülüydü. O zamanlar sinemaya girmek için yaş sınırı yoktu. Üç dört yaşında çocuklar dahi sinemaya girebiliyordu. Salonların özellikle gündüz müşterileri çocuklardı.

Çocuklardan bahsettiniz, nasıl bir çocukluk geçirdiniz?

Bir sıkıntı dönemi çocukluğu yaşadım. Babam, Kastamonu’dan gelmiş bir berber esnafıydı. On beş yıl savaşlarda bulunmuş. Bütün cephelere göndermişler asker olarak. Kastamonu, Türkiye’de en çok şehit veren vilayettir. Oranın kurtuluşu da yoktur; ama şehit sayısı çok fazladır. Babamı kırk ikide kaybettik. Ben küçük yaşta ilkokula başladım. İlkokuldan sonra okul okuma şansım olmadı. İş hayatı, simit satma, su satma, gazete satma, bir aileye katkıda bulunmak, bir fakirlik dönemi... İşte zar zor, sıkıntılı bir şekilde ilkokulu bitirdik. Ondan sonra yine bir şeyler yaşadık. Eve katkı için bir yerlerde çıraklık falan... Daha sonra ablam İzmir’e gelin gitti. Enişte de iyi bir tornacı, iyi bir sinema makinaları tamirci uzmanı. Beni sahiplendiler. Madem

okumuyor, buraya gelsin dediler. Ben de İzmir'e gittim.

İzmir yıllarınız ve sinemada çalışmaya başlama süreciniz nasıl ilerledi?

Ablam ve eniştem beni İzmir'de Mustafa Usta yanına çırağa verdiler. Mustafa Ekler. Mustafa Usta, Cemil Filmer'in Lale sinemalarının baş makinistiydi. Cemil Bey, Teğmen Fuat Uzkinay'ın asistanıdır. Sultanahmet mitingi çeken kameramandır. Soyadı Kanunu çıkınca kendisi Filmer soyadını alıyor, Mustafa ustaya da filmleri iyi yapıştırdığı için Ekler soyadını verdiriyor. O, filmleri presle değil elle, aseton kullanarak yapıştırırdı. Ben şansızım. Biraz büyük olsaydım ben de filmle ilgili bir soyadı alırdım.

Böylece sinemaya girdim. İzmir'de, Mustafa Usta'nın yanında çırak olarak çalışıyordum. İki buçuk lira haftalığım vardı. Sonra işte o beş lira oldu o...

Sene 1948 idi, 1950 oldu. Ben hâlâ Mustafa Usta'nın yanındaydım. 14 Mayıs'ta (1950) Demokrat Parti iktidara geldi. Mustafa Usta aynı zamanda, İzmir'de Tilkilik semtinde, Hatuniye Camisi'nin bulunduğu yerde, yazlık Atlas Sineması'nda akşamları baş makinistlik yapıyordu. Bir akşam çıraklarını da beni de götürdü. Bir şeyler gösterdi, yaptım. Bobin sarmayı gösterdi, sardım. Makineye taktırdı, taktım... Mikrotechnica 11B, büyük bir makinadır... Atlas, ufkumu açan güzel bir yazlık sinemaydı. Mustafa Usta, orada beni bir ay içinde makinist yaptı. Kendi gelmemeye başladı. Geldiği zaman da zaten birinci, ikinci bobini takmıyordu ki ayrılıyordu; gidiyordu evine. Ben devam etmeye başlıyordum. Hızlı bir şekilde makinist oldum.

O dönemde makinistlik çok önemliydi. Çünkü filmler yanar film, parlayan film. Film koptuğu zaman aniden alev alırdı. Onun için makine dairesinde çok tedbir alınırdı. Kovalarla, sular vardı. Makinenin üstünde duş vardı. Yangın girişleri vardı. Çok sinema yangınları olmuştur. Stüdyo yangınlarında, depo yangınlarında pek çok film yanmıştır. Sonra Amerika'da işte 1955'ten sonra yanmaz film yapıldı.

Neyse şükür kazasız, şaysız orada çalışıyordum. Çok keyif alıyordum; ama bir kusur vardı. O kusur şöyle, makine kullanma ehliyetiniz yoksa, makinistlik yapamıyordunuz. Ancak ustanız ehliyeti bırakıyordu. Ustam yemek yemeye gitti, bana bıraktı diyebiliyordunuz. Belediye sıkı kontrole geliyordu. On sekiz yaşında ehliyet alabiliyordunuz. Ama bana 1951'de on altı yaşında İzmir'de ehliyet verdiler. Kitaplarımda yayınlıyorum: Sinema makinesi kullananlara mahsus ehliyet diye yazar. Ehliyet, makinistin sinemayla nikah cüzdanıdır diyebilirim. Üçüncü sınıf ehliyeti aldım. Ama bunun daha üst imtihanları da vardı. Onlara girdim ikinci sınıf ehliyeti yine

İzmir'de, birinci sınıf ehliyeti ise daha sonra İstanbul'da aldım.

Bu arada ustam aynı zamanda İstanbul'dan Sinemakina markadan sinema makineleri acenteliği aldı. Sinemakina'nın İstanbul'daki sahibi Bir Rum'du. O makinelerin satışı işine de başladı.

Belediyenin saatler içinde elektrik vermeye başlamasıyla herkes depolar, ahırlar, eski tütün depoları alıp sinemaya dönüştürmeye başladı. Tilkilik'teki Atlas Sinema'nın sahibi Hulki Bey de bir Rum deposu almış; tütün deposu, orayı sinema yapmak istiyormuş da ustamla konuşmuş. Ne yaparız demiş. Oraya bir makina istemiş. Gidildi oraya. Makine dairesi gibi bir yer ve perde yapılacak. Sonra ustam “makineyi sen kuracaksın” dedi. Benim bir asistanım vardı; Kâmil. Onu da aldım yanıma. Gittik oraya. İşte bağlantıları yaptık. Sahne projeksiyonunu çalıştırabildik yani. Elektriği de ayarladık. Böylelikle depo sinema salonu oldu. Makinistliği de asistanım Kâmil'e bıraktım. Kâmil oradaki sinemada çalışıyordu. Ben yine Atlas'a devam ediyordum. Bazı sinema kurulacak yerlere gidiliyordu, makinayla gidiliyordu. Ben onların bağlantılarını hızlı bir şekilde yapıyordum. Ustalaşmaya başlamıştım.

Sinemaya çok farklı konumda girdim. Makinist olarak, film oynatarak, film sararak... Farklı bir şeyler de yapmaya başlamıştık, neydi... Eklerken kısımları birer kare film yürütüyorduk. İşte film saklamak, benim ilk tutkum. Kestiğim yeri asetonla yapıştırırdım. Yıllardır stüdyo sahibiyim. Yüzlerce makinem var. Presler geldi filan. Ben filmi hâlâ preste yapıştırıramam. Aseton sürerim, aseton çabuk uçar yapışır. Mustafa Ustadan öğrendiğim gibi film eklerim... Neyse, şimdi böyle bir işe girdik. Ben 1953'te İzmir'den kendimi mezun ettim. İstanbul'umu özledim. Döndüm bir usta olarak, yani sinemacı olarak.

Ses mühendisliğine nasıl başladınız?

Bir yakınımız, yani akrabamız o dönemde çok ünlü bir isimdi: Gülistan Güzey (Kuzey). Ablamın da arkadaşıydı. İzmir'e gelir giderdi. Gülistan Ablamız İstanbul'a geldiğimde ne yapıyorsun diye sordu. Bir makinistlik ya da film kontrol işi aradığımı söyledim. Aaa, seni Turgut'a göndereyim, Şans Sineması'na dedi. İstanbul'da duymuşsunuzdur. Şimdi yıkıldı orası. Bir kart yazdı. Gittim Turgut Demirağ'a; oldu, dedi. Nişantaşı'nda platosu da vardı, oraya gönderdi.

Ben tam bir hazine dairesine düştüm orada; deposuydu aynı zamanda büyük bir alandı. Film kontrol ediyordum hem de çekilen filmleri takip ediyordum. Ben gittiğim dönemde *Şimal Yıldızı* (1954) çekiliyordu mesela. Sonra orada çekilen

filmlerin sahibi oldum.

Böylece AND Film platosunda Turgut Bey'in yanında film kontrolü yapmaya başladım. 1956 senesine kadar Turgut Bey ile çalıştıktan sonra iki sene tecilli olarak askere gittim. Döndüğümde iş arayışına girdim. Önce işte tanıdıklarım vardı, bir iki film kontrolü işi aldım. Yani makinist olarak çalıştım. O dönemde Hürriyet ile Milliyet gazetelerinin ilan sayfaları vardı; işe alma, kiralama konusunda meşhurdu. Bir gün Milliyet gazetesinde yetiştirilmek üzere elemanlar arandığına ilişkin bir ilan gördüm: Lale Film, Büyükdere Caddesi, numara kırk iki. Hemen kestim onu ve tünelden koşarak Şişli'yi geçtim, Mecidiyeköy'e geldim. Muhteşem bir köşk...Böyle bir ilan okudum diyerek müracaat ettim. Sizin müracaatınızı kayda alalım, sonra size bir haber göndereceğiz; imtihan edeceğiz, imtihanı geçen üç beş eleman alacağız dediler. Adresimi verdim ve döndüm. Her gün de soruyordum posta geldi mi diye. On gün sonra elimize mektup geçti.

Sınava bayağı çok kişi geldi. Kalabalıktı. Üniversite bitirmiş, elektrik bilen kişiler... Yani on, on beş kişiydik. İlkokul bitirmiş bir insan olarak onlarla birlikte sınava girdim. Tahsil gerekir midir diye sormadılar. Sınavda makinist ehliyeti imtihanında sorulan suallere yakın sorular sordular. Hepsini yazdım. Sonucu yine mektupla bildireceğiz dediler. Her gün postaya bakıyordum geldi mi haber diye. Nihayet bir haberi geldi; Efendim, imtihan neticesi başarılı olduğunuz anlaşılmıştır, deneme mahiyetinde üç ay süreyle iki yüz elli lira maaşla çalışacaksınız. Üç aylık deneme neticesinde muvaffak olduğunuz takdirde aradığımızda bir kontrat yaparak sürekli çalışmaya başlayacaksınız.

İşe başladık gittik. Saat dokuzda gideceğiz. Tünelin önünden otobüs gidiyordu. Elli numara. Ona biniyorduk. Yakın mesafede iniyorduk. Lale Film, Mecidiyeköy'de üç dört dönüm dut bahçesi içerisinde kuruluydu. Aşağı yukarı kırk tane dut ağacı vardı. Filmer ailesi stüdyoyu kendi filmlerinin dublajı için Siemens'ten mühendis Bruno Hern'e kurdurmuşlardı. Burada ilk çalıştığım birim stüdyonun amors odasıydı. Mösyö İzak Dilman şefimizdi. Onun her dediği kanundu. Mustafa Kent montajcımızdı. Sabahat Tilmer direktörümüzdü. Lale Film'in sahibi Cemil Bey'in karısıydı. Harika bir yeni yerdi.

Esat Toroğlu diye bir ses mühendisi var; çok saygın bir insan., Allah rahmet eylesin. Siemens'ten gelen Alman mühendis Bruno'nun yanında yetişmiş. Bir gün o dönemde sadece İpek Filmde yapılan Renkli Türkçe işini yapmayı başarmış. Cemil Bey'e demiş ki, ben bu işi yapıyorum. Sizle birlikte yapabilirim. Tabii demiş ama sen

bize yap bu işi; biz ortaklık yapmayız, biz sana bunun haklarını verelim demiş. Kabul etmemiş, ben tek yapacağım diye yanıtlamış. O dönemde İstanbul dışında renkli film oynamıyordu. Kopya alınıyor, siyah beyaz olarak Türkçe oynuyordu. Renkli Türkçe dediğimiz filmin yanındaki sesi silip oraya emisyon döküp Türkçe dublajı yapılıyordu. Çok zor bir teknolojiydi. İpekçiler başlattı o işi. Sonra ondan o formüller bulundu. Esat Bey başladı.

Filmlerin renkli olarak Türkçe oynaması film izlenmede büyük bir çığır açtı; yani Amerika'nın Hollywood, Oscar filmleri, kovboy filmleri, o tarihi filmleri... Artık renkli görüyorlardı. Sinemalar dolup dolup boşaldı; yani iş iki misli, üç misli arttı.

Esat Bey ayrılınca, onun yeri boşalınca stüdyo bir süre Esat Bey'e asistanlık yapmış olan Nihat Sevinç'e emanet edildi. Rahmetli, 1964'te bir kalp ameliyatında vefat etti. Beni de yanına verdiler. İş anlamadan ses işine girmiş oldum. Neyse boza yapa öğreniyordum. Bir hoşgörü vardı. Dünyanın en güzel insanları dublaja geliyordu. *Dublaj Tarihi (2007)* belgeselimizde hepsi var.

Çok saygı gördük; yani içeriden şimdi sonra mühendisliğe doğru geçiş başlayınca artık diksiyona da müdahale etme hakkım oldu. O zaman teknik bizde Amerika'nın yüzde biri ölçüsünde. Bir tek mikrofon var; efekt mikrofonu. Abla, mesafe yap deriz yani. Yüksek ses geldi. Uzaktan konuşan insanın sesi uzaktan duyulur... Ben çok mutluydum bu takip ettiğim insanları duymaktan. Hepsi dolup boşalıyor, film de çekiyorlardı. Şehrin bütün insanları dublaja çağırılırdı.

Yıl elli altılar, elli yediler. Sanatçıların arabası yok. Evlerinde telefon da yoktu. Otobüsle gelecek yahut taksiye binecek. Arabası olan sanatçı yoktu. Haber verilir, yarın üçte Lale'desin. Haber verme işini Sudi Yılmaz yapardı. Tek tek sanatçıların evlerine gider, ne zaman geleceklerini haber verirdi. Dublaj iki seansta biterdi. Üç saatli seans ücretleri elli liraydı. Yani ben hep buna çorba parası derim yani. Hiçbiri ihya olmazdı. Bu karanlık odada bir de yani büyük bir salonda ama hava alacak bir iğne deliği yoktu. Kapalıydı. O zaman klima milima da bilinmiyordu. Havalandırmada herkes sigara içiyor, içmeyen de dumandan sigara içmiş gibi oluyordu. Öyle yasak yoktu yani. Neyse böyle bir ortamda en güzel, en lüks stüdyo yine Lale Film'di. Boydan boya halılar serilmiş; müthiş arka plan, güzel koltuklar filan, büyükçe bir salonda. Ekranda film dönüyor. Ağza bakıyorlar; dublajcı, Adalet Hanım harika. Nevin Hanım, Jeyan Mahfi Tözüm... Ben çok çabuk ustalaştım.

Tabii yerli film de geliyordu. Yerli filmin çok zor tarafı miksaj yapılmadan gelmesiydi. Miksaj, filmde yapılıyordu. Zor bir iş; kimse katılmıyordu. Yani sıradan

ticari filmlerdi. Aynı anda efekt, müzik, ses miks ediyorduk dublaj anında. Hemen plak da koymaya başladık. Yetmiş sekizlik plakları, müzikleri yapıyorduk, yapmaya başladım. Biraz hasar yaparak mesleği öğrenip çok kısa zamanda umman aldım artık. Yani iyi bir sesçi itibarını kazandım. Maaşımız arttı biraz. Filmlere müzik koyarak ek para almaya başladım. Önce işte beş yüz lira, müzikleri sen yapacaksın abi diye. Sonra biraz daha arttı, biraz daha arttı ki o zaman o paralar yüksek paralardı.

Yapımcılığa geçişiniz nasıl oldu?

Lale Film aynı zamanda yapımcı bir firmaydı. Orada çalışırken bazı setlere de gittim. Lale Film çok önemli filmler çekti. Refik Halit Karay'ın ünlü romanı *Nilgün*'ü (1954), Cüneyt Gökçer Hindistan'da çekti. Alman artisti getirdiler. *Yavuz Sultan Selim Ağlıyor* (1952) büyük bir roman (Feridun Fazıl Tüfekçi), büyük film. Lütfü Ömer Akad'ın *Kalbimin Şarkısı* (1956), Çetin Karamanbey'in *Alisi* (1960), Agah Hün'ün *Ben Kahpe Değilim* (1959) ve *Kanlı Değirmen* (1959) filmleri gibi çok sayıda film yapıyor.

Aynı zamanda sinemaları vardı Cemil Bey'in; o sinema kralıydı. En büyük filmlerinden biri de İstanbul'un işgali anlatan *Allahısmarladık* (1951) filmi. Gülistan Güzey, bütün şehir tiyatroları sanatçıları oynadı; İstiklal Harbi'nde geçen bir hikâye. Çok büyük işler yaptı bu filmler. Yapımcıydı aynı zamanda. Bir de Amerika'nın Varne'nin bütün filmlerini Türkiye'ye ithal eden firmanın sahibiydi. Aynı zamanda Arap filmleri de getiriyordu. Arap filmlerinin bir dönemi vardır; Sinema tarihini değiştiren bir dönem, çok iş yaptı bu filmler. Harp senelerinde başladı. Adapte edilen filmlerin şarkılarını Türkçeleştirse Sadettin Kaynak besteledi. Bunlar uzun ve detaylı şeylerdir ama sinema tarihinin köşe taşlarıdır bu konu başlıkları açtığım şeyler. Daha geniş bir zamanda konuşuruz. Bunları kitaplaştırdım, belgeselleştirdim; bunlardan da yararlanabilirsiniz.

Ben 1964 senesinin mayıs ayında, Etiler'de bir eve taşındım; Ev aldım yani. Tek odada bir buçuk odadan, bir yüz altmış beş metrekare eve taşındım. Kızım oturuyor şimdi. Şartlar iyiydi, bir on bin lira yatırdım bankaya. O da iki sene sonra kırk bin lira olarak geri dönüyor, kredi veriyorlar. Burada bir daha yeni kurulan Etiler şimdi lüks olan misal. Oradan güzel bir Ermeni müteahhitten yirmi sene Emlak Bankası'ndan borçlandım.

Ondan sonra bir marka olmaya başlıyorsunuz. Ne oluyor? İşte, müzik öğreniyorsunuz, *long playler* geliyor Amerika'dan, onları kullanıyoruz. Şey, yabancı filmlerin müzikleri işi. Efekte çok iyi müdahale ediyorsunuz. Güzel efektler

yaptırıyorsunuz. Çok önemli filmler geliyor. Bir de artık Yeşilçam'ın ünlü abileri Lütfü Ömer Akad, Atıf Yılmaz, Halit Refiğ; yani inanılmaz insanlar geliyor yanınıza. Siz müzik koyuyorsunuz. Nasıl oldu abi? İyi tamam bildiğin gibi devam et, efektleri takip et. Yalnız filmi çeken rejisör, dublajın sonuna kadar başında duruyor, montajını yapıyor. Montaj bittikten sonra senkronu, senkroncu yapıyor. Ondan sonra yine yönetmen geliyor. Masada son kontrolünü yapıyor. Şurayı kes diyor, şunu at biraz baştan diyor. Film negatif montaj yapılacak duruma geliyor. Negatif montaj bittikten sonra da altta laboratuvar kopya basılıyor. Yani yönetmen hem sesçinin yanında olur hem dublaj yönetmenine bazı tahsilleri yapar... Ben marka oldum, başka stüdyoda bile dublaj film yıkansa Lale'ye gelmeye başladı sesi.

Kendi stüdyonuzu kurma süreciniz nasıl gelişti?

Ben Lale Film'de usta oldum. Evimi aldım, arabamız oldu, evliliğimi yaptım. 1973 yılında bir arkadaş ünlü reklam işleri yapan. Ben bir ses yeri yaptım; benimle ortak olur musun, dedi. Bu işleri laboratuvar olmadan yürütemeyiz dedim. O sıra ünlü yapımcı Hulki Saner'in Bomonti'de bir laboratuvarı vardı. Aynı zamanda beni çok seven bir insandı Allah rahmet eylesin. Benim de ona çok büyük saygı ve sevgim vardı. Necip, ben bu stüdyoculuğu sevmiyorum sana vereyim dedi. İsterim ağabey dedim; alabiliriz bu işi. Kurulu renkli bir laboratuvar ama iptidai makineler Bomonti'de. Orayı Hulki abiden satın aldık. Ben Lale Film'den istifamı verdim ayrılmak niyetiyle. 17. yılıma girdiğim bu yerde, kavgasız tazminatsız iş kurarak ayrıldım. Lale Film'de el öperek saygı çerçevesinde ayrıldık. Herhangi bir küslük olmadı. Eleman da yetiştirmiştik; onları bıraktık. Onlar da sıkıntı yaşamadı. O sıra büyük binalarda değişim yaşanıyordu. Polat İnşaat'tan Lale Film'in olduğu bina için teklif geldi. Orayı verdiler; yeni bir binaya geçtiler Mecidiyeköy'e.

Ben ayrılınca Yeşilçam yapımcıları Arzu Film, Ertem Eğilmez, Türker İnanoğlu, İrfan Ünal, Memduh Ün; bunlar sesçi olarak Allah'a şükür beni çok sevdiler. Abi kardeş gibiydik; onlarla dosttuk. Beraber yemek yedik, otururduk. Hatta Fatma Girik benim nikah şahidimdir. Şimdi gelelim, ortağım reklamcı. Dedim ki ben burada Türk filmi yapamazsam bile ortağım Şeref'in reklamları burayı döndürebilir; iyi bir personel var.

Biz başladığımız zaman ben şöyle bir mutluluk yaşadım. Arzu Film'in sahibi Ertem abi, Necip senle çalışacağız dedi. Memduh abi bize geleceğini söyledi. İrfan Bey'i zaten tanıyorduk daha önceki filmi Lale Film'de yapmıştık. Yeşilçam'ın

bütünüyle bana gelmesi beni onore etti Beyoğlu'ndaki stüdyomda ayda yedi tane yerli film yapıyorduk. Renkli dublaj montaj. En iyi montajcılarım zaten Lale Film'den İsmail Kalkan, Mevlüt; bunlar çok ödül almış Antalya'dan Adana'dan. Ama artık devir değişti, emekli oldular. Turgut İnangiray var, çok güzel bir kadro. Erkan Esenboğa benim ses asistanım.

Ancak şöyle bir sıkıntı yaşadık Ertem Abi şöyle bir laf etti: "Necip sesleri sen çekmek şartıyla filmleri sana veriyoruz." Al başına iş dedim. Şimdi ben hayır diyemem ki Ertem abiye. Peki Ertem abi, tabii ki ben çekeceğim filan dedim ama dedim stüdyoyu bitiremedik ses de eksikler var dedim. Git dedi Okmeydanı'na, başka stüdyolara; beni ilgilendirmez ama sesleri sen yap, sana laboratuvarı veririm. Ama sesi sen yap. Ar Film'i de kiraladık. Bir yıl sürdü oradaki işimiz. Onun akabinde stüdyomuz hazır oldu dört dörtlük... Zeki Ökten'in çektiği Emel Sayın'ın oynadığı Arzu Film'in bir sanat filmiydi. Onun şarkılarını da yeni stüdyomda çektim. Eksikler vardı; beni aradı. *Tarkan: Gümüş Eyer* (1970) ve Orhan Gencebay filmleri vardı. Ar Stüdyosu'nda ben başında olmak kaydıyla seslerini yaptık. Sonra bizim dört dörtlük stüdyomuz hayata geçti. Dublaj, montaj, senkron, laboratuvar... Yeşilçam hücum etti yirmi dört saat üç vardiya çalışıyorduk. Üç vardiya, yani laboratuvar kapanmıyor, ses kapanmıyor, montaj sabaha kadar devam ediyor. Çünkü şöyle bir kural vardır: Bu benim lafımdır; sinemada benden çıkan bir laftır, birkaç yerde kullandım bunu: Filmin bir ucu kamerada ve laboratuvarda oluyor ama bir ucu sinemada oluyor, o kadar hız vardı.

Sinemanın altın devri yaşandı o dönem; Emel Sayın, Zeki-Metin, Kemal Sunal, Şener Şen yani aklınıza gelen o furyadaki herkes. Ayrıca başka filmler de vardı: Erman Film. Erman Film'i unuttum. Erman Film ile zaten yan yanayız; Hürrem Erman'la. Oradan da çok film geliyordu. Çok büyük filmler de geldi; yani Memduh Ün'ün çektiği *Ağrı Dağı Efsanesi* (1975), Atıf Yılmaz'ın çektiği *Kuma* (1974), çok önemli filmler yani. *Selvi Boylum Al Yazmalım* (1977), *Bodrum Hâkimi* (1976), *Deprem* (1976)... Bir anda haftada bazen üç renkli filmin dublajı yetiştiriyorduk. Daha sonra başka işlemler de var; tabii optik yapılıyor laboratuvara ses çıkarılıyor, kontrole gidiyor... O devir bitti. 1976 senesinde ortağım dedi ben sıkıldım; Amerika'ya gideceğim, ayrıldı. Ben tek kaldım.

Yeni Stüdyo, firmamızın adı; efsaneler yaratan ilk kurum. Bir telefon geldi; Sabahat Hanım'ın büyük oğlu, Lale Film'den. Dedi ki: Necip Bey, sen bizim elemanımızdın; artık annem de yaşlandı, hepimiz yorulduk. Biz Lale Film'i satıyoruz,

mülkü ile beraber. İşler vaziyette... Bir kurum düşünür müsün? ilk teklifi sana yapıyoruz, dedi. Dedim Metin Bey, düşünürüm. Orası benim yuvam, okulum; veli nimetin benim. Lale Film düşünmez miyim hiç? O binayı da biliyorum; ben vesile oldum alınmasına, inşaatın yapılmasına, dedim. O zaman bir konuşalım, dedi. Benim bir arkadaş bulmam gerekiyordu. Bülent Koral vardı İpek'te. Tiyatrocuymdu, çok güzel dublaj yapardı; ona söyledim. Muhasebecisi Bülent Özakhun'u da dahil ederek biz de varız dedi. Ben öncülük yaparak görüşmeyi yaptım, şartları söyledi. Sinemaları başında ilk defa Cemil Bey... Sinemalara hiç hâkim değildi, sinemaları eşi Sabahat Hanım yönetirdi. Toplantıya o da geldi. Sabahat Hanım şöyle bir laf etti: “Necip'in alması için ben hissemden 500 lira fedakârlık yaparım”. Hanımefendi, gerek yok; ben dedim çok minnettarlık duydum ama gerek olmayacak vade yaptınız. Üç buçuk milyona, 500 bin liralık çek verdik. Bina mülkiyetiyle birlikte 300-350 milyona alındı. Çok uygun bir paraydı. Cemal Noyan da oradaydı; altı ay devam etti bizde, sonra kendi işini kurup ayrıldı. Şöyle bir şart koştu: “Necip dediler sen Lale'de yetiştin. Ama bizim bir şartımız var Lale ismini yaşatacaksınız”. Hanımefendi ben sizden rica edecektim o hakkı almak için, siz bize altın tabakta sunuyorsunuz ne demek... Lale Film 1927'de kurulmuş bir kurum, tabelaları vardır müzemizde; çok mutlu oldum bu lafa.

Lale Film'de 600 lira maaş alıyordum. Evimi de almıştım. Ondan sonra zaman geçti, bir gün Ömer geldi. Ben *Yusuf ile Kenan*'ı (1979) yapacağım; yapımcı sen olur musun diye sordu. Harika bir senaryo yazmış, Onat (Kutlar) kardeşim. Çok sevdiğim arkadaşım; biliyorsunuz Taksim'de şehit edildi. Harika bir senaryo yazmış işte. Film çok ödül aldı ama vizyona bile çıkmadı. Ömer Kavur'un çok önemli bir sinema tahsili var Fransa'da. Sonra *Ah Güzel İstanbul* (1981), *Kırık Bir Aşk Hikayesi*'ni (1981) çektik. Bilge Olgaç'la *Kara Gün* (1971) diye bir film çektim. Benim böyle bir tarafımda var... Okulum olarak gördüğüm Dokuz Eylül Üniversitesi'nde çok dostlarım vardı. Dokuz Eylül Üniversitesi'ne de destek oldum; onlara bir filmin sponsorluğu yaptım. Üniversite film çekmişti: *Bir Düğün Masalı* (1993). Lale Film, dublajlarını ve montajlarını yaptı, onlar oynadı: Özdemir (Utku) Hoca, Ragıp Taranç. İyi bir film oldu ama film iş yapmadı. Sonra filmi onlardan satın aldık; Dokuz Eylül kutsaldır. Alim Şerif Onaran diye bir isim duydunuz mu? Alim Bey benim dostumdu.

Bildiğimiz kadarıyla Kuyu dahil birçok filme yapımcı olarak da imza attınız. Bu konuda biraz daha detay paylaşır mısınız?

Kuyu'nun bir hikâyesini anlatayım: 1968 yılında Metin Erksan *Kuyu* filminin yapımcısı oldum. *Kuyu*, 1969 Mayıs'ında ilk festivalde altı ödül aldı. Aliye Rona ödül aldı; en iyi film, en iyi stüdyo ödülü aldı. Lale Film'de çalışıyordum o zaman. Yapımcılığını yaptığım filmin çalıştığım kuruma en iyi stüdyo ödülü kazandırması, beni çok mutlu etti. Ödülü aldım, Sabahat Hanım'a verdim; gözleri doldu, o da çok mutlu oldu. Filmin galası İzmir'de 28 sinemada aynı anda yapıldı. İzmir İşletmesi bunu organize etti. Ekip olarak gittik; bizi güzelce bir ağırladılar, büyük dairelerde gezdirdiler bizi. O gala için yirmi sekiz sinemaya ekip gitti. Ama benim yaşadığım bir mutluluk daha vardı. Bir arkadaşımız Tilkilik'te Atlas Sineması'nın duvarlarında izlerime ilişkin bir yazı yazdı: Necip girdiği zaman, makine dairesine duvarlara baktı benden izler duruyor mu diye. Orada da filmim oynadı...

Yeni Lale Film yılları nasıldı?

Yeni Lale olarak başladık biz. Orada işler daha büyüdü, yabancı film çok yapılıyordu. O dönemde yabancı filmlere, ithal filmlere Özen film ile beraber ağırlık veriyorduk. Çok yoğun bir iş hızı vardı; borçlarımızı rahat ödüyorduk. Kendi mülkümüz oldu, büyük bir otoparkı var Mecidiyeköy merkezinde. Derken bir ortağımız Bülent Bey kalp krizinden öldü. Diğeri de ben başka iş yapacağım dedi ve Lale Film benim üzerime kaldı. Bana tek kalınca kendi iptidai eski yöntemlerimle televizyon işi de yapıyordum. 2005-2010'lara kadar devam ettim ama artık teknoloji geldi işin içine girdi; yeni sistemler, dublaj makinaları geldi. Birkaç şeyde çok geriledik. Her şey çok pahalıydı; örneğin dublajda kullanılan bant sistemleri... O sıra diziler de yaptık. *Bizimkiler*'in (1989-2002) devamını yaptık. Ama teknoloji daha önce gidiyor, dijitalle geçiliyor, makineler değişiyordu. Bu yarışa ben girmek istemedim. Artık stüdyolarımız, makinalarımız eskimiş, düzen değişmişti.

Türk Sinemasına büyük hizmetler verdiniz.

Bugünden bakınca neler söylemek istersiniz?

Evet, benim sinemaya büyük hizmetlerim olduğunu çok söylerler. Yeşilçam çok fakirdir. Sanatçı geldiği zaman, abi dublaja geldim. İşte montaj, filmin kopyası basılacak; destek verirdik. Ham film artardı çünkü filmlerimizin yüzde üç payı vardı stüdyolarda. Abi dublaj yapacağız; işte ne olur bize yardımcı ol. İşte film biraz zayıf oldu; ne olur müziklerle sen destekle, güzel bir dublaj yap. O dönem öyle bir sinema vardı ki eline iki kutu geçen filme başlardı. Böyle bir takım vardı ama sinemanın yoğun

olduğu siyah-beyaz dönemlerdi. Yani Yeşilçam sinemacıları, bir de üst düzeyde patronlar vardı. İşte Erman Bey, Memduh Bey, diğerleri yedi sekiz firma; onun dışında da idareten film yapan işletmeler. Filmin bölgesel destekleri olurdu İzmir Ege Bölgesi, Adana Bölgesi ve Karadeniz Bölgesi Samsun merkezli Zonguldak ara bölgeler... Trakya vardı.

Bir de Yeşilçam'ın malum (Ferdinant) Manukyan'ı vardır. Hatta bu işleri daha garantiye almak için stüdyo bile kurdu. Bilirsiniz sinema tarihinde Yıldız Film Stüdyosu Manukyan'ındır. Oraya filmi aldığı zaman negatifi bende olacak; garanti verdiğim paraları geri alacağım diye düşünürdü. Hakikaten böyle olurdu. Yıldız Film ile de bayağı bir ilişkimiz oldu; optikleri yoktu, o konularda ben yardımcı oldum onlara.

Lale'de çalıştığım dönemde sinema tarihi içerisinde yani Yeşilçam'ı veya dublajı anlattığımız zaman; hep benim o insanların özverisi aklıma gelir. Yani üç saat o duman dolu salonda çalışacak, üç kuruş para alacak insanlar, bana hep sorduğu zaman ne kazanıyorlar dediğinde bir çorba parası kazanıyorlardı. E peki evi olanlar... Onlar tutumlu insanlardı. Ayhan Işık'ın evi vardı, İzzet Günay bir dükkân aldı, antikacılık yaptı. Ek işler onları geçindiriyordu. Radyoya, piyese gidiyorlardı. Radyo daha iyi para veriyordu; Harbiye'de radyo, her hafta...

Ama bir diğer konu daha var Yeşilçam'da yılda üç yüz elli film, dört yüze yakın filmin çıktığı bir dönem vardır. Düşünün neredeyse Hindistan Sineması rekoru diyeceğiz. Günde bir filme tekabül ediyor. Bunlar yapıldı bitti; o filmler oynadı. Saklanacak yer yoktu; atıldı satıldı. Sinema tarihi içerisinde mevcuttan çok kaybolan filmler vardır. Yani o insanlarımızın pek çoğu hayatta değil.

Bit pazarlarına nur yağdı derler ya iyi mal geldiğinde; Yeşilçam'a da bir nurların yağdığı dönemler oldu. Bir dönemi anlatayım, şarkıcı olan herkes sinemaya geldi biliyorsunuz çok filmler çektiler. Orhan Gencebay, Müslüm Gürses. Daha öncesi Muhsin (Ertuğrul) Bey zamanında Münir Nurettin Selçuk. Münir Bey niye *Lale Devri*'nde (1951) oynuyor, *Kahveci Güzeli*'nde (1941) oynuyor *Üçüncü Selim'in Gözdesi*'nde (1950) oynuyor. Şarkısı, sesi olduğu için onu filmlerde oynatıyorlar. Aslında fiziği de güzeldi ama oyuncu yapılmasının nedeni bu değildi. Çünkü şarkılı filmler çok tutmuştu. Anadolu'ya daha plak kaset gitmeden film gidiyordu. Sonraki dönemde sinema altın yıllarını yaşıyordu. Neredeyse bütün şarkıcılar, sayısız filmde oynadı. Mesela Emel Sayın çok başarılıydı.

Çok kişi oynadı; yani teklif giden neredeyse herkes. Ama kabul etmeyen de oldu tabii. Ondan sonra bir şey daha oldu; O zaman onlara imkân geldi. Bütün

Yeşilçam insanları, Üç beş kişi sahneye çıktı ve hepsi çok güzel paralar kazandı. Fatma Girik, Neriman Köksal, Hülya Koçyiğit... diğer kadın arkadaşlar hepsi çıktılar gazinoda. Gazino Kralları onlara büyük paralar verdi. Çünkü gazinolar dolar taşardı onlar için. Sinema oyuncularının çoğu "biz kazandıksa sinemadan kazanmadık; gazinolarda kazandık" derler. Oradan ciddi paraları aldılar; evleri oldu, bir şeyleri oldu. İzzet de şarkı söylüyordu, Ayhan Işık da şarkı söyledi; Ekrem Bora'da şarkı söyledi Fikret Hakan da biraz peltektir ama ona rağmen de gitti söyledi. Eşimle onur konuğuyduk, Neriman'ın Maksim'deki gecesinde. Bir alkış koptu; Zeki'den (Müren) daha fazla alkış aldı. Eyvah dedim, Zeki, Neriman'ı gönderecek. Bir ay sonra gönderdi. Çünkü çok ilgi görüyordu. Herkes filmlerde gördüğü insanı şarkı söylerken dinlemek istedi. Sesleri olmayanlara bile ilgi büyüktü; mesela Ayhan Işık'a Metin Bükey ile gittik.

Bir süre sonra Yeşilçam patronlarına da bir piyango vurdu. O piyango da Avrupa'da video kaset olayı çıkınca o filmler, stüdyoda kalan depolardaki filmler arandı, videoya geçildi. Almanya'dan çok büyük paralar geldi; çok büyük furyası oldu bu işin. Bütün Avrupa'da. Zaten bundan bir önce de Almanya'ya muhakkak yapılan filmin bir kopyası gönderilirdi. Bizim için de büyük bir menfaattti. Almanya'da sinema kiralyorlardı ve filmleri oraya satıyorlardı. Almanya'daki Türk işçilerinin sayısı arttıkça gönderilen film sayısı da artıyordu. Zaten o tarihlerde Almanya'da sınırı açmıştı. Ben çok gittim Almanya'ya; gidip geldim. Oradaki baskı paralarımızla makine parçalarını alıyorduk, filtreler alıyorduk, öyle dönüyorduk. Almanya'da öyle bir kaynak da oldu bizim için.

Ondan sonra da yaşlılık bitiş dönemleri var: Böyle bir ikinci versiyon, yani okulların gelişmesi sinema öğreten okullar başladı eğitime; Mimar Sinan ile başladı. İşte başka okullar falan. İyi elemanlar yetişti, çok değerli kişiler yetişti. Nuri Bilge Ceylanlar, Osman Sınavlar ve Daha niceleri... Sizler de olacaksınız. Bunlar yeni sinemacılar oldular. İşte ben bunların filmleri için de jüri oldum, çok güzel filmler. Çok teknolojik yeni makineler geldi. Laboratuvarlar daha farklı; fotoğraf makineleri ile filmler çekilmeye başlanınca diziler derken ciddi bir sektör oluştu. Akademik sektör oluştu. Bunların bir şeyine üzülürüm; eskileri göz ardı etmelerine. Aa Yeşilçam, aaa Tiyatrocular Dönemi... O tiyatrocular dönemi olmasaydı; Muhsin Bey olmasaydı... O Muhsin Bey ki tiyatrocularla, 200 lira 300 lira maaş alan insanlarla, ayrı bir ekmek kapısı açtı. Dublaja da izin verdi. Çünkü dublaj için insan lazım güzel sesli kişiler lazım onlara da izin verdi.

Yeşilçam’da yabancı filmlerin dublajı nasıl yapıldı?

Amerika film sattığı zaman yapamazsınız diye dublaj izni vermiyordu. Sonra ilk bu işi Yunanistan yaptı. Sabahat Hanım anılarında şöyle anlatır: “Warner bizi de bir filmle denetlemek istiyor. Atina’da filmi izlemişler çok asık suratla. Lale’ye geldiler; biz filmi dublajını yapmıştık, taktık filmleri izlediler, baktılar, çıkarken yazıhaneye aldık. Nedir fikriniz biz dublaja devam edebilecek miyiz? İzin verecek misiniz? Biz Yunanistan’da çok üzüldük, çok kötü bir dublaj gördük ama sizin filminiz sanki sesli çekilmiş bir Amerikan filmi ölçüsünde. Senkron sesler tiplerin üzerinde çok etkileyiciydi. Size üç yıldız ve izin veriyoruz” demişler. Çıkınca tabii dublaj sanatçıları da gerekiyor; diksiyonu güzel olan oyuncu kötü oynadıysa sesi ile güzelleştirecek.

Yerli filmlerde kendi sesi ile konuşan çok az insan vardır. Ancak tiyatro sanatçısı olması lazım. Tiyatro insanları kendi sesleri, kendileri konuşurdu ama dublaj olan diğerleri sesleri ile övünürdü. Kimdi bunlar Abdurrahman Palay, Hayri Esen, Toron Karacaoğlu. Toron Karacaoğlu Cüneyt Arkın’ı konuşmasa, sanki Cüneyt Arkın olmazdı. Kendi konuşuyor gibi o kadar yakışırdı. Hep onun sesinin Cüneyt Arkın’ın sesi olarak bilirdiler. Yılmaz Güney’i sürekli Abdurrahman Palay konuşurdu. Abdurrahman Palay, onu konuştuğu zaman aynı hafta sinemaları oynardı ama Anadolu’da neyi yarattı biliyor musunuz? Abdurrahman’ın sesine diyorlardı ya bütün adamları hep Yılmaz Güney konuşuyor derlerdi. Sonra ne oldu; Yılmaz benim oğlum gibiydi çok severdim. Bir gün Abdurrahman ile Lale Film’in kapısında dedim: Bak bir dakika, dur. Abdurrahman Abi dedim; Yılmaz’ı konuşuyorsun ama herkesi konuşuyorsun. Sonra hep Yılmaz konuşmuş gibi... Bir şey yapalım mı, dedim. Hem Şerif Gören’i ona asistan yaptım hem de Abdurrahman ile anlaşacaksınız yalnız seni konuşacak, dedim. Tamam Necip abi, dedi. Parayı da konuşun dedim. Yani diğer filmlerde bu adam seni konuşarak ona farklı bir para vermen lazım. Bu bir zaman devam etti.

Maalesef çok ünlü isimlerden Abdurrahman Palay çok fakir öldü. Hayri Esen TRT’den emekli oldu. Ortaköy’de kuruldu ya Ulus’ta oradan. Sacide Hanım TRT’den emekli oldu. Yani yedi sekiz kişi sigortaları yoktu. Para alıyorlardı ama sabit aylık iş olmadığı için TRT’ye girdiler, çalıştılar. Bir müddet TRT dublajı Lale Film ile Fono Film’e yaptırıyordu. Bir müddet sonra onlar da İstanbul ve Ankara’da Devlet Tiyatroları’yla kendi dublajlarını yapmaya başladılar.

Lale Film'in zengin bir arşivi var, bu arşivi nasıl değerlendirdiniz?

Lale Film'in sinema tarihi açısından çok zengin makine koleksiyonu vardı. Büyük bir alanım olduğu için bu koleksiyonu kendi koleksiyonlarımla birlikte çok rahat muhafaza ediyordum. Kütüphanemi taşıdım, bizim kişisel mekânımız olduğu için şu an hâlâ oranın o isim hakkı devam ediyor. Sonra biz mülkü dört yıl önce terk ettik. Binada bazı hasarlar oldu, aşağı laboratuvar bölümlerinde. Daha sonra da satmak zorunda kaldım. Bina yenilenecek diye bir yer tuttuk Çeliktepe'de, sırf makine taşımak için. Taşıma esnasında benim de biriktirdiğim koleksiyonla birlikte yüzde seksen ölçüsünde Türker İnanoğlu'nun Müzesi'ne destek verdik. O kuruluşa arşivlerimizle lisanslı filmlerimizle katkıda bulunduğumuz için çok mutluyuz.

Son olarak eklemek istedikleriniz...

Yani ilkokul bitirmiş, Kasımpaşa'dan Beyoğlu'na çıkmış; sinemalarda sürünmüş, film seyretmiş, gelmiş İzmir'de önce çırak sonra usta olmuş, bu filmleri yapmış bu durumlara gelmişim... Benim hayat hikâyemin filmi anlattım size. Sizler yetiştirirseniz ben de size yetişirsem hayat olarak bir gün benim filmimi çekin artık...

Teşekkür ederiz.